

Komparácia manažmentu verejných výdavkov v Slovenskej republike s vybranými krajinami Európskej únie a OECD – III.

Úvod

Rovnako ako sa musí človek prispôbiť meniacim sa podmienkam svojho okolia na to, aby prežil, musí sa verejný manažment prispôbiť novým trendom, inováciám a požiadavkám súčasnosti, aby zostal perspektívny, efektívny, transparentný, približujúci sa verejnosti, a pod. Existencia nevyhnutnosti realizácie zmien bola podľa nášho názoru jedným z hlavných dopadov globalizácie. Prispôbenie sa požiadavkám novej doby je teda spojené so združovaním krajín do organizácií, rôznych únií, či spoločenstiev¹. Verejný sektor, rovnako ako ostatné sektory národného hospodárstva väčšiny svetových krajín, musel meniace sa podmienky akceptovať, resp. sa im prispôbiť. Preto sa v posledných desaťročiach a výrazne od prelomu 20. a 21. storočia vo vyspelých krajinách sveta apeluje na reformovanie, rozvoj, zefektívnenie a optimalizáciu systému verejného manažmentu.

Slovensko a New Public Management

Slovenská republika (ako samostatný zvrchovaný subjekt) je mladý štát, ktorý sa ešte pred 23 rokmi musel riadiť zákonmi, pravidlami a ideami niekoho iného. Táto skutočnosť, že SR je jednou z postsocialistických krajín, dáva odpoveď na to, prečo je stav v riadení verejných výdavkov (okrem iného) u nás na inej kvalitatívnej úrovni ako v západných a severských krajinách Európy, v severnej Amerike, Austrálii, či Novom Zélande.

Na základe participácie Slovenska vo viacerých nadnárodných organizáciách a členstva v EÚ, sa potreba realizovania zmien v manažmente verejných výdavkov dostala do pozornosti i v našej krajine. Dôkazom môže byť uskutočňovanie reformy riadenia verejných financií v SR a konkrétnych reformných krokov i v oblasti riadenia samotných verejných výdavkov, ktorých začiatok sa datuje od roku 2000. Zmeny vyplynuli predovšetkým z požiadavky určitej úrovne harmonizácie členských krajín EÚ a z faktu, že manažment verejných výdavkov hodnotovo stále zaostával za západnými krajinami únie. Situácia však

¹ Napr. OECD, OSN, OPEC, EÚ, EHP, Schengenský priestor a pod.

podľa nás v súčasnosti nie je kritická, pretože slovenská ekonomika napreduje, rýchlo sa vyvíja a aj vďaka tomu nastáva progres i vo verejnom sektore.

Našou snahou v nasledujúcej časti bolo vyjadriť vlastný názor na otázky spojené s budúcim vývojom riadenia verejných výdavkov v SR. Rovnako sme sa pokúsili vysloviť stanovisko k postupnému zavádzaniu prvkov New Public Managementu (ďalej len „NPM“) do fungovania slovenského manažmentu verejného sektora.

Pre priblíženie situácie a vyjadrenie našich postojov k danej problematike sme pokladali za významné výstižne charakterizovať NPM. Jan-Erik Lane (2000) definoval NPM vo svojom knižnom diele s identickým názvom, ako „teóriu najsúčasnejšej formy zmeny v riadení verejného sektora. Zahájenú vo Veľkej Británii, šíriacu sa predovšetkým do USA, Austrálie a do Nového Zélandu obzvlášť, ďalej do Škandinávie a do kontinentálnej Európy. NPM je časť manažérskej revolúcie prechádzajúcej celým svetom, vplývajúcej na všetky krajiny, hoci v značne rozličných stupňoch.“²

Vyššie uvedené krajiny, na čele s Veľkou Britániou, USA, Kanadou, Austráliou a Novým Zélandom sú teda priekopníkmi NPM. Daný fakt sme mohli sledovať i v predchádzajúcich príspevkoch pri niektorých komparáciách, kde tieto krajiny dosahovali pozitívne výsledky, v porovnaní kvalitatívnych ukazovateľov osobitne. Napríklad pri ukazovateľoch zamestnanosti vo verejnom sektore dosahovali oproti SR lepšie výsledky čo sa týka podielu zamestnaných vo verejnej správe na celkovej pracovnej sile, ale i kompenzácií a platov vo sfére verejného sektora, ktoré boli v podstatnej väčšine prípadov vyššie ako platy zamestnancov verejného sektora v SR³. Preto by sme navrhovali čiastočne zmeniť organizačnú štruktúru, ale najmä zvýšiť efektivitu, vzdelanostnú úroveň a motiváciu v inštitúciách verejného sektora. Zvýšenie platov zamestnancov vo verejnom sektore v SR sme na jednej strane pokladali za nevyhnutné, oproti tomu však stojí problematika šetrenia vo verejných financiách.

Z kvalitatívnych indikátorov v stručnosti pripomenieme existenciu centrálnej webovej domény pre verejné obstarávanie, rozvinutú technickú sieť a právny rámec pre

e-government, a nadpriemerná podpora verejno-súkromných partnerstiev pri realizácii projektov e-governmentu oproti ostatným porovnávaným krajinám i oproti SR.

Medzi najvýznamnejšie znaky NPM by sme mohli zaradiť orientáciu na účinky, dôraz na výsledky, strategické plánovanie, rozvoj štábných organizačných štruktúr (ústup od

² LANE, J. 2000. *New Public Management*. London: Routledge, 2000. s. 3. ISBN 0-415-23186-8.

³ Vid' graf. č. 7.

pyramídových), znižovanie nákladov, individualizácia v poskytovaní služieb, orientácia na občana ako zákazníka, riadenie vlastníctva (na rozdiel od vlastníctva majetku), controlling. Tieto črty sú všeobecne známe a pre väčšinu vyspelých krajín i príznačné.

Ak sme sa pozreli na stav riadenia verejných výdavkov (v rámci riadenia verejných financií) na Slovensku, zistili sme, že realizovaná je najmä orientácia na výsledky a účinky poskytovanej služby, čo bolo zabezpečené vďaka aplikovaniu programového rozpočtovania do slovenskej praxe. S programovou štruktúrou, ako i s viacročnými rozpočtami súvisí i strategické plánovanie.

O úsporu nákladov sa v SR snažilo už niekoľko vlád, situácia bola kritická hlavne v poslednom období, ktoré bolo poznačené recesiou v celom svete.

V popredí je i otázka znižovania deficitov a verejného dlhu vôbec. Potreba fiškálnej konsolidácie je i v SR nevyhnutná, aj keď podľa OECD sa Slovensko radí medzi krajiny s preventívnym balíkom relatívne solídnej strednodobej konsolidácie spolu s Nemeckom, Estónskom, Novým Zélandom a Veľkou Britániou. Pre štáty ako Austrália, Fínsko, Švédsko, Švajčiarsko, či Nórsko je charakteristická nízka potreba konsolidácie verejných financií. Oproti Slovensku je s potrebou konsolidácie na tom horšie Grécko, Maďarsko, Poľsko, Španielsko, Írsko a Portugalsko.⁴

S predchádzajúcim textom súvisí i nutnosť zmeny v inštitucionálnej a organizačnej štruktúre manažmentu verejných výdavkov na Slovensku, ktorá je podľa nášho názoru málo rozvinutá, resp. ešte aj v súčasnosti podstatne centralizovaná, k čomu sme dospeli i v predchádzajúcom príspevku a skutočnosť je zobrazená na grafe č. 2. Sme presvedčení, že aj v dnešnej dobe po uskutočnení decentralizácie v SR existuje stále spôsob ako zväčšiť veľkosť a zvýšiť kompetencie miestnej správy. Na druhej strane sa naskytá otázka čo s podielom FSZ, pretože znižovanie výdavkov by v tomto prípade asi nebolo najvhodnejšie. Táto problematika sa v súčasnosti dostáva do pozornosti v spojitosti s otázkou starnutia obyvateľstva.

Organizačnej štruktúre sme sa venovali podrobnejšie z dôvodu, že v modernom riadení verejných výdavkov tvoria podľa Lana (2000) organizačnú štruktúru štyri subjekty – vláda, tzv. CEOs (najvyšší výkonní úradníci, správcovia⁵), hráči (ponúkajúci, resp. zaujímajúci sa o vládne zákazky) a občania (populácia)⁶. Podstatným z tohto členenia je fakt,

⁴ OECD. 2011. *Restoring Public Finances*. Paris: OECD Publishing, 2011. s. 22. Volume 2011/2.

⁵ Anglický ekvivalent Chief Executive Officers.

⁶ LANE, J. 2000. *New Public Management*. London: Routledge, 2000. s. 5. ISBN 0-415-23186-8.

že vláda v skutočnosti nevykonáva manažment verejných výdavkov, táto činnosť je prenesená na výkonných úradníkov, ktorí spravujú verejné výdavky. Na Slovensku je komplikované hovoriť o nejakých formách CEOs. Aj z tohto pohľadu sme pokladali za vhodné zmeniť organizačnú štruktúru v slovenskom manažmente verejných výdavkov a prenechať ho radšej v rukách viacerých správcov ako by mal byť realizovaný centrálné.

Osobitne nás zaujala oblasť kontroly a monitorovania. Ako je uvedené v publikácii OECD *Budgeting For Results* (1995), existujú dve skupiny krajín v oblasti kontroly. „Prvú skupinu tvoria štáty, v ktorých sa vykonáva centralizovaná ex-ante (následná) kontrola. Sem zaraďujeme napr. Francúzsko, Nemecko, Grécko, Belgicko. Pre druhú skupinu je príznačná kontrola delegovaná na jednotlivé oddelenia riadenia výdavkov. Táto forma sa využíva vo Veľkej Británii, Austrálii, Novom Zélande, Kanade a v niektorých severských krajinách Európy (Dánsko, Fínsko, Švédsko)“.⁷ Čo sa týka tejto oblasti rozpočtového cyklu v podmienkach SR, doposiaľ je kontrola postavená na báze výkonu následnej kontroly. S programovým rozpočtovaním sa ale do popredia dostalo monitorovanie výdavkov i v priebehu obdobia, resp. v jeho polovici. Taktiež sa i v našej krajine objavujú náznaky realizácie predbežnej kontroly v sektore verejnej správy. Dospeli sme ale k záveru, že kontrola je v SR stále prevažne centralizovaná.

Ďalšou podstatnou charakteristikou NPM bola orientácia na občana ako na svojho zákazníka. Pri tomto znaku NPM je možné si uvedomiť práve prílev vedomostí a skúseností zo súkromného sektora do sektora verejného. Je to v podstate jedna zo všeobecných čŕt NPM, ktorý podporuje zavádzanie niektorých trhových prvkov do manažmentu verejnej správy. Ak by sme sa chceli dívať na príjemcov verejných služieb ako na zákazníkov, bolo by následne logické zakomponovať do ich produkcie určité prvky súkromného trhu. Napr. produkčný cyklus by bolo možné rozdeliť do viacerých fáz, z ktorých by niektoré mohli byť realizované súkromným sektorom. Týmto sme sa dostali k problematike podpory PPP vo verejnom sektore, ktorej sme sa venovali i pri našej komparácii. Ako sme už v predchádzajúcom texte uviedli, partnerstvo medzi verejným a súkromným sektorom pokladáme v určitej miere za výhodné. Jednak môže priniesť zlepšenie kvality poskytovaných služieb, zvýšenie a zrýchlenie dostupnosti dopytovaných verejných služieb, a pod. Na druhej strane je otázkou diskusie cena takto produkovaných služieb. Na Slovensku sa realizujú projekty založené na PPP, avšak oproti krajinám s koncepciou NPM je táto miera nízka. Taktiež si myslíme, že

⁷ OECD. 1995. *Budgeting For Results. Perspectives on Public Expenditure Management*. France: OECD Publishing, 1995. s. 35-36. ISBN 92-64-14476-5.

v našich podmienkach rozsah realizácie PPP podstatne závisí od rozhodnutí vlády, ktorá je aktuálne pri moci.

Možnosť privatizácie, teda prenechania produkcie verejných služieb súkromnému sektoru v prípade, že je schopný vyrábať tieto služby (alebo tovary) efektívnejšie, bola v minulosti v SR využitá. Diskutabilná opäť zostáva cena poskytovaných služieb. V tomto prípade však podľa nášho názoru existuje argument za privatizáciu vo forme štátnej regulácie, ktorá má právo stanoviť cenové stropy.

Na základe predchádzajúceho textu, ozrejmenia situácie v krajinách realizujúcich nový model manažmentu verejných výdavkov (NPM) a situácie v SR, sme dospeli k záveru, že existujú miesta v riadení verejných výdavkov, do ktorých je možné vniesť inovatívne prvky. Súčasný systém v podmienkach SR nie je potrebné nahradiť novým, pretože je podľa nášho názoru založený na správnej báze. Nevyhnutné je len niektoré jeho elementy inovovať, resp. zlepšiť ich súčasnú kvalitatívnu, či kvantitatívnu úroveň.

Záver

Na základe skutočnosti, že verejná správa na Slovensku dokázala urobiť tak významný pokrok sme boli presvedčení, že by v tejto tendencii mala pokračovať aj v budúcnosti. Pretože posun v riadení a rozpočtovaní verejných výdavkov bol badateľný, ale nemyslíme si, že súčasný stav ilustruje najvyššiu dosiahnuteľnú úroveň. Zámerom príspevkov bolo identifikovať práve nedostatky, odstránením ktorých by sa mohla kvalitatívna úroveň riadenia a rozpočtovania verejných výdavkov ďalej zvyšovať.

V príspevkoch *Komparácia riadenia a rozpočtovania verejných výdavkov v SR s vybranými krajinami EÚ a OECD a Slovensko a New Public Management* sme taktiež dokázali identifikovať niekoľko oblastí, v ktorých by bola potrebná zmena. Predovšetkým by sme spomenuli úpravu štruktúry a pomeru vládnych úrovní, ktorú podľa vlastného usúdenia pokladáme za dôležitú z dôvodu, že veľkosť lokálnej, resp. miestnej vlády je na Slovensku príliš nízka.

Rovnako sme poukázali na významnosť a potrebu konsolidácie a ozdravenia verejných financií, teda aj ich výdavkovej stránky. Nevyhnutné je v súčasnosti riešiť najmä otázku znižovania deficitu SR. Pozitívom pre Slovensko bola oproti porovnávaným krajinám relatívne nízka miera hrubého verejného dlhu spĺňajúca Maastrichtské kritérium.

V oblasti komparácie ukazovateľov zamestnanosti verejnej správy sme dospeli k záverom, že v podmienkach SR vstupuje do pozornosti požiadavka na vyššie platy

zamestnancov verejného sektora (resp. ich kompenzácie) a osobitá je podľa nášho názoru potreba reorganizácie inštitucionálnej štruktúry, zvýšenie motivácie zamestnancov a ich vzdelanostnej úrovne.

Určite sme na základe porovnávania kvalitatívnych ukazovateľov dospeli k presvedčeniu, že je potrebné zvýšiť stupeň transparentnosti verejných výdavkov v SR. Aj keď prijatím zákona o povinnom zverejňovaní zmlúv, objednávok a faktúr sa situácia od 1.1.2011 zlepšila, zverejňujú sa však len základné dokumenty a informácie. Z výsledkov našej práce vyplynula napríklad potreba zverejňovať rozpočtové dokumenty (online), audítorské správy, platy zamestnancov verejného sektora, ale aj informácie o tendroch a sledovaní výdavkov vo verejnom obstarávaní. Taktiež sme identifikovali nutnosť vyššej technickej podpory napr. pri využívaní elektronických médií a poskytovaní verejných služieb online.

V neposlednom rade sme vyslovili názor na prijatie alebo zvýšenie miery aplikácie niektorých prvkov NPM do slovenskej praxe. Išlo napríklad o zvýšenie významu verejno-súkromných partnerstiev, privatizáciu alebo decentralizáciu kontrolnej činnosti.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje:

1. AFONSO, A.- SCHUKNETZ, L. – TANZI, V. 2003. *Public Sector Efficiency: An International Comparison*. ECB, Working Paper No. 242. s. 37. ISSN 1561-0810.
2. ALLEN, R., SCHIAVO-CAMPO, S., GARRITY, T. C. 2004. *Assessing and Reforming Public Financial Management: A New Approach*. Washington: The World Bank, 2004. s. 141. ISBN 0-8213-5599-6.
3. ALLEN, R., TOMMASI, D. 2001. *Managing Public Expenditure: A Reference Book for Transition Countries*. France: OECD Publications, 2001. s. 500. ISBN 92-64-18653-0.
4. HAMERNÍKOVÁ, B., KUBÁTOVÁ, K. 1999. *Veřejné finance-učebnice*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 1999. s. 402. ISBN 80-902752-1-4.
5. HAUNER, D. – KYOBE, A. 2008. *Determinants of Government Efficiency*. IMF, Working Paper No. 228. s. 25.
6. LANE, J. 2000. *New Public Management*. London: Routledge, 2000. s. 242. ISBN 0-415-23186-8.

7. MUSGRAVE, R.A., MUSGRAVEOVÁ, P.B. 1994. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Management Press, 1994. s. 581. ISBN 80-85603-76-4.
8. OCHOTNICKÝ, P., MAJERSKÝ, R. 2007. Reformed Public Finance Management System in the Slovak Republic and its Perspective. In *Theoretical and Practical Aspects of Public Finance*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2007. s. 53. ISBN 978-80-245-1188-7.
9. OECD. 1995. *Budgeting For Results. . Perspectives on Public Expenditure Management*. France: OECD Publications, 1995. s. 231. ISBN 92-64-14476-5.
10. OECD. 2011. *Restoring Public Finances*. Paris: OECD Publishing, 2011. s. 216. Volume 2011/2.
11. Rozpočtové dokumenty obce Štiavnik.

Časopisecké zdroje:

1. KOZOVSKÝ, D. 2009. Viacročný rozpočet, programové rozpočtovanie, aktuálne účtovníctvo a controlling v obci. In *Účtovníctvo ROPO a obcí*. ISSN 1337-0197, 2009, roč. IV., č. 6, s. 22-26.
2. MECH, J., ŠELEŠOVSKÝ, J. 2002. Směry reformy veřejných financí. In *Národohospodářský obzor*. ISSN 1213-2446, 2002, č. 4, s. 67-80.

Zákony a opatrenia:

1. Opatrenie MF SR č. MF010175 /2004-42 o rozpočtovej klasifikácii.
2. Opatrenie MF SR z 8. augusta 2007 č. MF/16786/2007-31, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, štátne fondy, obce a vyššie územné celky.
3. Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v z. n. p.
4. Zákon č. 523/2004 Zb. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z. n. p.
5. Zákon č. 540/2007 Z. z. o audítoroch, audite a dohľade nad výkonom auditu a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v z. n. p.

6. Zákon č. 546/2010 Zb. z. , ktorým sa dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Internetové zdroje:

1. Capgemini, IDC, Rand Europe, Sogeti and DTi. 2010. *Digitizing Public Services in Europe: Putting ambition into action. 9th Measurement*. [online]. 2011. [cit.2012.09.04.] Dostupné na internete: <<http://archive.merriamstreet.ie/index.php/2011/02/ireland-ranked-number-1-in-new-european-survey/>>
2. ECODES. 2005. *Budovanie kapacít pre hodnotenie rozpočtu verejnej správy. Hodnotenie a monitorovanie štátneho rozpočtu*. [online]. 2006. s. 86.[cit. 2012.03.03.] Dostupné na internete: <<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=4395>>
3. EUROSTAT. 2012. *General Government Total Outlays, Forecast*. [online]. 2012. [cit.2012.03.04.] Dostupné na internete: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec0002>>
4. EUROSTAT. 2012. *Government Revenue, Expenditure and Main Aggregates*. [online]. 2012. [cit.2012.05.04.] Dostupné na internete: <<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>>
5. EUROSTAT. 2012. *National Accounts by 6 branches - aggregates at current prices*. [online]. 2012. [cit.2012.07.04.] Dostupné na internete: <<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>>
6. Interaktívny rozpočtový portál. 1995. *Európsky systém účtov. ESA 1995*. Eurostat. s. 27-28. [online]. 2011.[cit. 2011.30.11.] Dostupné na internete: <<http://www.rozpocet.sk/app/homepage/rozpocetVCislach/dokumenty>>
7. Internetový portál MF ČR. 2005. *Metodiky ESA 95, GFS 1986 a GFS 2001*. [online]. 2005. [cit. 2011.28.11.] Dostupné na internete: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ESA_95_26520.html>
8. Internetový portál MF SR. 2007. *Informačný dokument o programovom rozpočtovaní, jeho výhodách a význame pre zlepšenie rozhodovacieho procesu s príkladmi aplikácie v zahraničí*. [online]. 2007. [cit. 2011.24.11.] Dostupné na internete: <<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=6487>>

9. Internetový portál MF SR. 2009. *Metodický pokyn Ministerstva financií Slovenskej republiky na usmernenie programového rozpočtovania č.5238/2004-42 v znení Dodatku č.1 a Dodatku č. 2.* [online]. 2008. [cit. 2011.25.11.] Dostupné na internete:
<<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=7285>>
10. Internetový portál MF SR. 2005. *Metodický pokyn pre programové rozpočtovanie.* [online]. 2005. [cit. 2012.03.03.] Dostupné na internete:
<<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=3533>>
11. Internetový portál MF SR. 2006. *Reforma riadenia verejných financií. Záverečná správa.* [online]. 2006. [cit. 2011.24.11.] Dostupné na internete:
<<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=5410>>
12. Internetový portál MF SR. 2005. *Rozpočtový informačný systém a jeho väzby na ostatné informačné systémy(Overview).* [online]. 2005. [cit. 2012.02.03.] Dostupné na internete:
<[http://www.cpu.datacentrum.sk/cpu/cpu_rs.nsf/0/c730f190b36faf0ec1257474002af93d/\\$FILE/RIS_a_jeho_vazby_na_ine_IS.pdf](http://www.cpu.datacentrum.sk/cpu/cpu_rs.nsf/0/c730f190b36faf0ec1257474002af93d/$FILE/RIS_a_jeho_vazby_na_ine_IS.pdf)>
13. Internetový portál MF SR. 2010. *Štatút Výboru pre daňové prognózy.* [online]. 2011. [cit. 2011.28.11.] Dostupné na internete:
<<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=117>>
14. Internetový portál MF SR. 2010. *Štatút Výboru pre makroekonomické prognózy.* [online]. 2011. [cit. 2011.28.11.] Dostupné na internete:
<<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=112>>
15. Internetový portál MF SR. 2008. *Základný rámec pre tvorbu rozpočtu verejnej správy.* [online]. 2008. [cit. 2011.24.11.] Dostupné na internete:
<<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=4306>>
16. Internetový portál MF SR o informatizácii spoločnosti. 2007. *Operačný program Informatizácia spoločnosti.* [online]. 2012. [cit. 2012.11.03.] Dostupné na internete:
<<http://www.informatizacia.sk/opis/598s>>
17. Internetový portál Nadácie F.A. Hayeka. 2009. *Školenia na programové rozpočtovanie v rámci projektu SK 0085.* [online]. 2009. [cit. 2012.10.03.] Dostupné na internete:
<<http://www.hayek.sk/clanok/470/index.html>>

18. Internetový portál obce Štiavnik. 2011. *Rozpočtový harmonogram r. 2012*. [online]. 2011. [cit. 2012.10.03.] Dostupné na internete:
<<http://www.stiavnik.sk/documents/?category=samosprava&page=obecny-urad&part=rozpocet-pre-rok-2012>>
19. Internetová stránka obce Štiavnik. 2011. *Povinné zverejňovanie*. [online]. 2011. [cit. 2012.11.03.] Dostupné na internete:
<<http://www.stiavnik.sk/documents/?category=samosprava&page=obecny-urad&part=rozpocet-pre-rok-2012>>
20. Internetový portál Svetovej banky. 2012. *General Government Final Consumption Expenditure (% of GDP)* [online]. 2012. [cit.2012.05.04.] Dostupné na internete:
<<http://data.worldbank.org/indicator/NE.CON.GOV.T.ZS>>
21. Internetový portál ŠÚ SR. 2010. *Všeobecné metodické pokyny pre spravodajské jednotky*. ŠÚ SR. [online]. 2010. [cit. 2011.30.11.] Dostupné na internete:
<<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=2844>>
22. Internetový portál Úradu vlády SR. 2009. *Projekt SK0085*. [online]. 2011. [cit. 2012.10.03.] Dostupné na internete:
<<http://archiv.vlada.gov.sk/eeagrants/data/files/5009.pdf>>
23. Internetový portál ZMOS. 2009. *Rozpočtový informačný systém pre samosprávu – RIS.SAM*. [online]. 2012. [cit. 2012.03.03.] Dostupné na internete:
<http://www.zmos.sk/rozpocetovy-informacny-system-pre-samospravu-ris-sam.phtml?id3=54428&module_action_135217_id_art=15400#m_135217>
24. OECD. 2012. *General Government Financial Balances % of nominal GDP, Forecast*. [online]. 2012. [cit.2012.04.04.] Dostupné na internete:
<<http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=32440>>
25. OECD. 2012. *General government gross financial liabilities, as a percentage of GDP*. [online]. 2012. [cit.2012.04.04.] Dostupné na internete:
<<http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=32442>>
26. OECD. 2012. *General Government Total Outlays, Forecast*. [online]. 2012. [cit.2012.03.04.] Dostupné na internete:
<<http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=32446>>
27. OECD. 2011. *Government at a Glance 2011*. [online]. 2011. [cit.2012.07.04.] Dostupné na internete: <www.oecd.org/gov/indicators/govataglance>

28. OECD. 2012. *Maastricht definition of general government gross public debt*. [online]. 2012. [cit.2012.04.04.] Dostupné na internete: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=32455>
29. PosAm. 2009. *Elektronická príručka RIS.SAM pre metodikov DÚ*. [online]. 2009. [cit. 2012.02.03.] Dostupné na internete: http://www.posam.sk/pdf.html?p_docid=265